

Milli Gelir, Enflasyon ve Para Birimi Değeri (Roubini Çözümlemesi)

İçeriği Yazan: [Asım US](#) [1] Zaman: Cum, 16/11/2012 - 09:14

Bugün (15.11.2012) ntvmsnbc.com'da haberlere göz atarken, "*Kriz kahini*" Türkiye'yi uyardı" başlıklı bir haber gözüme çarptı. Devamında şöyle diyordu:

"Ünlü ekonomist Nouriel Roubini, Türkiye'nin cari açığı ve enflasyonu düşürmesi gerektiğini söyledi. Roubini, "Orta yolu bulmanız gerekiyor" dedi."

Bu zaten alışkın olduğumuz tarzda bir haber. Zira Roubini, ezelden beridir sürekli birilerini uyarır. Bu uyarılarından birisi de 2008 krizine denk gelince, kendisine kâhin denmeye başlandı.

Fakat haberde ilgimi çeken nokta esas şu oldu; deniyordu ki : "*Türk ekonomisiyle ilgili değerlendirme yapan Roubini şunları söyledi: 'Fitch Türkiye'nin notunu yatırım yapılabilir seviyeye getirdi. Ama bir yandan sıkıntılar da var. Nispeten daha büyük bir cari açık var, para birimi fazla değerli, enflasyon yüksek.'*"

Burada özellikle son cümleye dikkatinizi çekmek istiyorum. Zira ilk bakışta bir çelişki varmış gibi duruyor.

Öncelikle "Nispeten daha büyük bir cari açık var." ifadesinde bir sorun var. Akla şu soru geliyor: "Neye nispeten?" Bir şey eğer nispiyse bunun neye nispeten olduğunu da vurgulamak gerekir. Ben bunu OECD ülkelerine nispeten olarak almak istiyorum zira, OECD ülkelerinde Türkiye Cari İşlemler Dengesi/GYİH oranında % -9.9 ile başı çekiyor. Bizi, %-9.8 ile krizde düştüğü mali batağı anlata anlata bitiremediğimiz Yunanistan takip ediyor. (<http://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=21764> [2])

İkincisi ise, Türkçe dilbilgisi yanlışlığından ziyade, iktisadi bir teori çelişkisi. "Para birimi fazla değerli, enflasyon yüksek" ifadesi. En azından iktisada Giriş dersi almış ve bu derste aldığı bilgileri unutmamış birisi bilir ki, enflasyonun yüksek olması para biriminin değersiz olması anlamına gelir. Yani enflasyon yüksek ise, söz konusu para biriminin alım gücü daha düşüktür ve geçen zamanın (aylık veya yıllık) aynı dönemine göre, nicelik olarak aynı olan para miktarı ile (buna nominal değer denir) daha az miktarda mal veya hizmet alabilirsiniz.

O halde koskoca Roubini'nin böyle gelişi güzel bir yorum yapmayacağını varsayıp, mumaileyh durumu iktisattan anlamayan bir çevirmenin ayıbı sayıyorum. Bir ihtimal daha var, o da Roubini'nin "para birimi değerli" derken bunu yurtdışı piyasalara atfen söylemesi; enflasyon yüksek demesinin ise gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında anlam bulması.

Şimdi genel okuyucuyu teoriye boğmamak adına bazı temel makro ekonomik ilişkilerden bahsedeceğim. Neo Klasik Sentez iktisatta, ceteris paribus (diğer bütün faktörler sabit iken) Milli Gelir artar ise, yani ekonomi büyür ise enflasyon artar. Para biriminin değerli olmasının ise dolaylı etkisi vardır. Para birimi değersizse de milli gelir artabilir, değerliyse de. Zira değersizse ihracat artar, bu da milli geliri artırır. Değerliyse ithalat artar, bu ilk etapta düşürür gibi gözükse de $Y=C+I+G+(x-m)$ (Milli Gelir = Tüketim+Yatırım+Kamu Harcamaları+(ihracat-ithalat)) olduğundan dolayı, tüketimi uyararak da milli gelirde bir artış sağlayabilir. Para biriminin ekonomik büyümeyle ilişkisi biraz diğer faktörlere de bağlıdır yani.

Enflasyon ve para biriminin etkilediği ya da bu iki unsuru etkileyen daha pek çok faktör var tabi ki ama ben daha çok Roubini'nin para birimi geçen senelere göre daha az değerliyken neden enflasyon yüksek dediğine odaklanmak istiyorum. Aslında bu bir bakıma demektir ki, yavaş büyüyorsunuz ancak hala enflasyon yüksek.

İşte burada şunu belirtmek lazım, enflasyonun bir türü talep enflasyonu ise, diğeri maliyet enflasyonudur.

İlk önce yazmıştım ki, ekonomi büyürse enflasyon olur. Evet ama, büyümmezse de enflasyon olabilir. Ya da yavaş büyürse de. Çünkü işin içinde başka faktörler de var.

Bu faktörlerden en önemlisi, Merkezi Yönetim Bütçe Açığı'dır. Daha amiyane kullanım ile, devlet bütçesi veya bütçe açığı.

Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'ne göre; 2012 Mali Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Tasarısında; bütçe harcamalarının büyüklüğü 350,9 milyar TL, 277,7 milyar TL'si vergi gelirleri olmak üzere bütçe gelirleri 329,8 milyar TL, bütçe açığı 21,1 milyar TL, faiz dışı fazla ise 29,2 milyar TL olarak öngörülmüştür.

2011 yılında ise bütçe açığımız 17,4 milyar TL idi.

Tabi ki bütçe açığının artmasında pek çok kalem rol oynamakta. Bir kere Türkiye'de 2011 yılı itibarıyla yıllık enflasyon, tüketici fiyatlarında (TÜFE) yüzde 10,45, üretici fiyatlarında (ÜFE) yüzde 13,33 olması, başlı başına her şeyi açıklar nitelikte.

Bu ifadeden pek çok yorum çıkartılabilir ancak yazının bütünlüğünü bozmamak adına, şu hususa dikkat çekmek istiyorum. Hükümetin bir türlü çözüm bulamadığı Cari İşlemler Açığı'nı azaltmak için frene basması, evvela büyümeyi yavaşlattı. Büyüme yavaşlarken de bir yandan bütçe açığını karşılamak için dolaylı vergilerde (ÖTV, KDV, MTV vb...) yapılan artış ta ekonomiye enflasyon olarak yansıdı.

Diğer bir yandan, TCMB ekonomik büyümeyi ve dolayısıyla cari işlemleri azaltmak için yaptığı faiz indiriminin para tabanında genişleme yaratmaması adına zorunlu karşılıkları artırması (disponibilite oranı- genel bir ifadeyle bankaların ellerinde tuttıkları mevduatların bir kısmını dolaşıma sürmemeleri) ise para birimini - en azından Roubini'ye göre - olması gerekenden değerli tutmuştur.

İşte size hem ekonomi yavaş büyürken enflasyonun yüksek çıkması ama aynı zamanda da hem enflasyon varken nasıl olur da para birimi değerli olurun yanıtı. 2012 yılının özeti ve Roubini'nin söylediklerinin çözümlemesi budur.

Sevgilerle,

Asım US

asim.us@politikadergisi.com [3]

Yorumlar

- [Bilim/Kuramsal](#) [4]
- [Ekonomi - Finans](#) [5]

- [Eko-Politik](#) [6]
- [Güncel](#) [7]

Kaynak URL (18/05/2024 - 21:15 tarihinde yazdırıldı):

<http://www.politikadergisi.com/makale/milli-gelir-enflasyon-ve-para-birimi-degeri-roubini-cozumlemesi>

Baęlantılar:

- [1] <http://www.politikadergisi.com/pd-uye/asim-us>
[2] <http://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=21764>
[3] <mailto:asim.us@politikadergisi.com>
[4] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/bilimkuramsal>
[5] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ekonomi-finans>
[6] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/eko-politik>
[7] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/guncel>